

3011

ՀԱՄԼԵՆ

Պրոֆեսորները ընտրված են, միացն'ք

3K33 *ly*

9-68

h. U S U L I 15 JUN 2005

20 NOV 2009

ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎՈՂ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

ՊԵՏՂՐԱՏ—
ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ—ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
ՅԵՐԵՂԱՆ, 1938

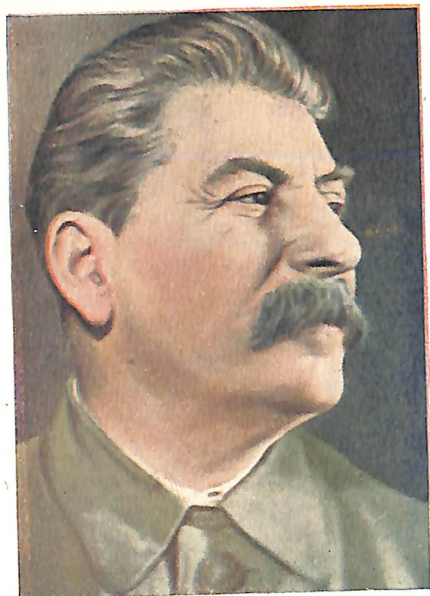
05.08.2013

3011

3232
38

И. СТАЛИН
О РАБОТЕ В ДЕРЕВНЕ
Госиздат—Отдел партийно-полити-
ческой литературы, Ереван

ԳՅՈՒՂՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

Համ Կ(բ)Կ ԿԿ-ի ու ԿՎՀ-ի միացյալ պլենումում
արտասանած ճառը 1933 թվի հունվարի 11-ին

Ընկերներ: Յես կարծում եմ, վոր
հետոքները ճիշտ նկարագրեցին կու-
սակցական աշխատանքի վիճակը գյու-
ղում, նրա թերությունները, նրա ար-
ժանիքները, — առանձնապես նրա թերու-
թյունները: Յեվ այնուամենայնիվ,
թվում ե ինձ, վոր նրանք չստացին
ամենապլանավորը մեր աշխատանքի թե-
րությունների վերաբերմամբ գյուղում,
լաց չարին այդ թերությունների ար-
մատները: Մինչդեռ խնդրի այդ կողմը
մեզ համար ամենից ավելի մեծ շահա-
դրվողություն ունի: Թույլ ավել,
այդ պատճառով, իմ կարծիքն արտա-
հայտել մեր աշխատանքի թերություն-
ների մասին գյուղում, արտահայտել

այն ամբողջ շիտակությամբ, վոր հա-
տուկ է բոլշևիկներին:

Վո՞րն է գյուղում կատարած մեր
աշխատանքի գլխավոր թերությունը
վերջին տարվա ընթացքում, 1932 թվի
ընթացքում:

Գլխավոր թերությունն այն է, վոր
հացամթերումներն այս տարի մեղա-
նում ավելի մեծ դժվարություններով
կատարվեցին, քան անցյալ տարի, քան
1931 թվին:

Այս բանը բերքի վատ վիճակով բա-
ցատրել ամենեւին չի կարելի, վորով-
հետեւ բերքն այս տարի մեղանում ա-
վելի վատ չէր, այլ ավելի լավ էր,
քան անցյալ տարի: Վո՞չ վոք չի կարող
ժխտել, վոր հացահատիկների համա-
խառն հավաքը 1932 թվին ավելի չափ
էր, քան 1931 թվին, յերբ յերաչառը
ԽՍՀՄ Հյուսիս-Արեւելքի 5 հիմնական
շրջաններում զգալի չափով կրճատեց
յերկրի հացահատիկային հաւելիչիւրը:
Իհարկէ: մենք 1932 թվին եւ բերքի վա-

րոչ կորուստներ ունեցանք կլիմայական
տնւարենսպատ ալայմանների չնորհիվ
կուրանում ու թերեքում, ինչպես նաեւ
Ուկրաինայի միջանի շրջաններում:
Բայց տարակույս չի կարող լինել, վոր
այդ կորուստները կես բաժինն եւ չեն
կաղմում այն կորուստների, վորոնք
տեղի ունեցան 1931 թվին՝ ԽՍՀՄ
Հյուսիս-արեւելյան շրջաններում յեղած
յերաչառի պատճառով: Հետեւաբար, 1932
թվին մեզ մոտ՝ յերկրում ավելի չափ
հաց կար, քան թե 1931 թվին: Յեւ
այնուամենայնիւ, չնայած այդ հանդա-
մանքին, հացամթերումները մեզ մոտ
1932 թվին ավելի մեծ դժվարություն-
ներով կատարվեցին, քան անցյալ տա-
րի:

Ինչո՞ւմն է այստեղ բանը: Վո՞րտեղ
են մեր աշխատանքի այս թերության
պատճառները: Ինչո՞վ բացատրել այս
անհամապատասխանությունը:

1) Այդ բացատրվում է ամենից ա-
ռաջ նրանով, վոր մեր ընկերները տե-

դերուժ, մեր դյուզդական աշխատողները չկարողացան հաշվի առնել դյուզդի նոր իրադրութիւնը, վոր ստեղծվել եր հացի կոլտնտեսային առևտուր հայտարարելով: Յեւ հենց այդ պատճառով, վոր նրանք հաշվի չառան նոր իրադրութիւնը, հենց այդ պատճառով նրանք չկարողացան նոր իրադրութիւնը համապատասխան նոր ձևով վերակազմվել: Քանի դեռ հացի կոլտնտեսային առևտուր չկար, քանի դեռ հացի յերկու զին չկար, պետական ու շուկայական,—մեկ իրադրութիւն կար դյուզդում: Հացի կոլտնտեսային առևտուր հայտարարելու հետ միասին՝ իրադրութիւնը պետք է կտրուկ կերպով փոխվեր, վորովհետև կոլտնտեսային առևտրի հայտարարումը նշանակում է հացի շուկայական գնի որինականացում, վոր ավելի բարձր եր, քան սահմանված պետական գինը: Կարիք եւ չկա ասացուցելու, վոր այս հանգամանքը պետք է դյուզացիներին մեջ վոր

րոչ. զսպվածութիւնն ստեղծեր հացը պետութիւնը հանձնելու դործում: Դյուզացին կշռադատում եր այսպես. «հայտարարված է հացի կոլտնտեսային առևտուր, որինականացված է շուկայական գինը, շուկայում յես կարող եմ հացի միւնույն քանակութիւն համար ավելի շատ ստանալ, քան թե հացը պետութիւնը հանձնելիս,—հետևաբար, յեթե յես հիմար չեմ, յես պետք է հացը մի փոքր պահեմ, պետութիւնը հանձնեմ այն ավելի քիչ, կոլտնտեսային առևտրի համար պահեմ ավելի շատ, և այսպիսով հասնեմ այն բանին, վոր ավելի շատ ստանամ վաճառված հացի նույն քանակութիւն համար»:

Ամենահասարակ և բնական տրամաբանութիւնն:

Բայց դժբախտութիւնն այստեղ այն է, վոր մեր դյուզական աշխատողները, համենայն դեպս նրանցից շատերը, չհասկացան այս հասարակ. ու բնական

րանը: Խորհրդային իշխանության առաջադրանքները չվիճեցնելու համար՝ կոմունիստները պետք է այս նոր իրադրության ժամանակ բերքահավաքի առաջին իսկ օրերից, դեռ 1932 թվի հունիս ամսին, — նրանք պետք է ամեն կերպ ուժեղացնեյին ու առաջ մղեյին հացամթերումները: Այդ եր պահանջում իրադրությունը: Իսկ նրանք ի՞նչ պես վարվեցին իրոք: Հացամթերումներն առաջ մղելու փոխարեն՝ նրանք սկսեցին առաջ մղել ամեն տեսակ ֆոնդեր կազմելու գործը, հենց դրանով ուժեղացնելով հաց հանձնողների զբաղվածությունը՝ պետության հանդեպ նրանց պարտավորությունները կատարելու գործում: Չըմբռնելով նոր իրադրությունը՝ նրանք սկսեցին վախենալ վո՛չ թե նրանից, վրո՛ք դյուղացիների զսպվածությունը հացահատիկը հանձնելու գործում կարող է արգելակել հացամթերումները, այլ սկսեցին վախենալ նրանից, վրո՛ք դյուղացիները դիմի

չեն ընկնի հացը պահել՝ հետադարձ կոլտնտեսային առևտրի գծով չուկահանելու համար ե, մեկ ել տեսար, վերցրին ու իրենց ամբողջ հացը ելե՝ վատորեներին հանձնեցին:

Այլ կերպ ասած՝ մեր դյուղահան կոմունիստները, գոնե նրանց մեծամասնությունը, կոլտնտեսային առևտուրն ըմբռնեցին լուրջ նրա դրական կողմից, հասկացան ու յուրացրին նրա դրական կողմը, բայց բոլորովին չհասկացան ու չյուրացրին կոլտնտեսային առևտրի քացասական կողմերը, — չհասկացան այն, վրո՛ք կոլտնտեսային առևտրի բացասական կողմերը կարող են մեծ վնաս հասցնել պետությանը, յեթե նրանք, այսինքն՝ կոմունիստները, հացի բերքահավաքի հենց առաջին օրերից չսկսեն ամբողջ թափով առաջ մղել հացամթերման կամպանիան:

Յեւ այս սխալը միայն կոլտնտեսություններում աշխատողները չեն, վրո՛ք թույլ են տվել: Այս սխալը թույլ են

ավելի նաև խորհանդեսներ թյուրմանների դե-
րեկտորները, վորոնք, վորոնք զորոն-
րեն պահելով պետութայնը հանձնելիք
հացը՝ սկսեցին այն ավելի բարձր դնով
վաճառել ուրիշներին:

Հաշվի առե՞լ եյին արդյոք ժողկոմ-
խորհն ու ԿԿ-ն իրենց հայտնի վորոն-
ման մեջ կոլտնտեսային առևտրի ծա-
վալման մասին՝ այս նոր իրադրու-
թյունը, վոր կազմավորվել եր հացի
կոլտնտեսային առևտրի կապակցու-
թյամբ: Այո՛, հաշվի առել եյին: Այդ
վորոնման մեջ ուղղակի ասվում ե, թե
հացի կոլտնտեսային առևտուրը կարե-
լի յե սկսել այն բանից հետո միայն,
յերբ ամբողջութայն ու լրիվ կատար-
ված կլինի հացամթերումների պլանը,
և հավաքված կլինի սերմացուն: Այն-
տեղ ուղղակի ասված ե, վոր միմիայն
հացամթերումներն ավարտելուց և սեր-
մացուն հանձնելուց հետո, մոտավորա-
պես 1933 թվի հունվարի 15-ի մոտեր-
քը, — միմիայն այդ պայմանները կա-

տարելուց հետո կարելի կլինի հացի
կոլտնտեսային առևտուրն սկսել: Իրենց
այդ վորոնմանով ժողկոմխորհն ու ԿԿ-ն
կարծես թե ասում եյին մեր գյուղա-
կան աշխատողներին. ձեր ուշադրու-
թյունը մի՛ մթարկեք ամեն տեսակ
ֆոնդերի ու պաշարների հոգսով, մի՛
շեղվեք գլխավոր խնդրից, ծավալեցե՛ք
հացամթերումները բերքահավաքի առա-
ջին խի որերից և արագացրե՛ք դրանք,
վորովհետև առաջին պատվիրանը — հա-
ցամթերումների պլանը կատարելն ե,
յերկրորդ պատվիրանը — սերմացուների
հանձնումը, և այդ պայմանները կա-
տարելուց հետո միայն կարող եք սկսել
ու ծավալել հացի կոլտնտեսային ա-
ռևտուրը:

ԿԿ-ի Քաղբյուրոյի ու ժողկոմխոր-
հի սխալը, դուցե, այն եր, վոր նրանք
բավականաչափ հաստատակամորեն
չընդգծեցին դրոժի այս կողմը և մեր
գյուղական աշխատողներին բավականա-
չափ բարձրաձայն չնախազգուշացրին

այն վտանգներն մասին, վերոնք թող-
նելված են կոլտնտեսային առևտրի մեջ:
Բայց վոր նրանք այդ վտանգներն մա-
սին նախադրուչացրին, և բավականա-
չափ պարզ կերպով նախադրուչացրին,
—դրանում վոչ մի կասկած չիկել չի
կարող: Պետք է ընդունել, վոր ԿԿ-ն
ու ժողկոմխորհը մի փոքր դերադնա-
շատեցին մեր՝ տեղերում աշխատողնե-
րի,—վո՛չ միայն շրջանային, այլև մի
շարք մարդային աշխատողների,—լե-
նինյան՝ կոմվածությունն ու խորաթա-
փանցությունը:

Գուցե պետք չե՞ր հացի կոլտնտեսա-
յին առևտուր հայտարարել: Գուցե այդ
սխալ էր, առանձնապես, յեթե նկատի
ունենանք այն հանդամանքը, վոր կոլ-
տնտեսային առևտրին հատուկ են վո՛չ
միայն դրական, այլև միջոնի բացա-
սական կողմեր:

Վո՛չ, այդ սխալ չեք: Վոչ մի հե-
ղափոխական միջոցառում ապահովված
չէ վորոչ բացասական կողմերից, յեթե

այն սխալ կերպով է կիրառվում: Միև-
նույնը պետք է ասել նաև հացի կոլ-
տնտեսային առևտրի մասին: Կոլտնտե-
սային առևտուրը հարկավոր է ու չա-
հավետ ինչպես դյուղին, այնպես էլ
քաղաքին, ինչպես բանվոր դասակար-
դին, այնպես էլ դյուղացիությանը:
Յեվ հենց այն պատճառով, վոր այն
չահավետ է՝ պետք էր մտցնել այն:

Ինչո՞վ էյին դեկավարվում ժողկոմ-
խորհն ու ԿԿ-ն՝ հացի կոլտնտեսային
առևտուր մտցնելով:

Ամենից առաջ նրանով, վոր ընդլայ-
նեն ապրանքապտույտի բազան քաղաքի
ու դյուղի միջև և բարելավեն բանվոր-
ներին դյուղատնտեսական մթերքներ,
խիկ դյուղացիներին քաղաքային շին-
վածքներ մատակարարելը: Տարակույս
լինել չի կարող, վոր դրա համար լոկ
միայն պետական ու կոոպերատիվ ա-
ռևտուրը հերիք չէ: Ապրանքապտույտի
այդ կանալները հարկավոր էր լրացնել
նոր կանալով—կոլտնտեսային առև-

տրով: Յեւ մենք, կոլտնտեսային առե-
տուր մտցնելով, լրացրինք այդ կա-
նալները:

Այնուհետեւ, նրանք ղեկավարվում ե-
յին նրանով, վոր հացի կոլտնտեսային
առևտրի միջոցով կոլտնտեսականին յե-
կամտի լրացուցիչ աղբյուր տան և նրա
անտեսական դրությունն ամրապնդեն:

Նրանք ղեկավարվում եյին, վերջա-
պէս, նրանով, վոր կոլտնտեսային ա-
ռևտուր մտցնելով՝ դուրսացուն նոր
մղում տան կոլտնտեսությունների աշ-
խատանքը բարելավելու համար ինչպէս
ցանքի գծով, այնպէս եւ բերքահաւա-
քի գծով:

Դուք գիտեք, վոր Ժողովոմխորհի ու-
կիւի այս բոլոր նկատառումներն ամ-
բողջութեամբ ու լիովին հաստատուեցին
փաստերով՝ կոլտնտեսությունների վեր-
ջին ժամանակների կյանքից: Կոլտնտե-
սությունների ամրապնդման պրոցեսի
ուժեղացումը, կոլտնտեսություններից
դուրս դալու ղեպերի զաղարումը,

մենատնտեսների աճող հոսանքը ղեպի
կոլտնտեսությունները, կոլտնտեսակա-
ների ճշտումը՝ մեծ ընտրութեամբ ըն-
դունելու նոր անդամներ,—այս ամենը
և շատ նման բաներ անտարակուսելիո-
րեն խոսում են այն մասին, վոր կոլ-
տնտեսային առևտուրը վո՛չ միայն
չթուլացրեց, այլ, ընդհակառակը, ու-
ժեղացրեց ու ամրացրեց կոլտնտեսու-
թյունների դրությունը:

Հետեւաբար, մեր աշխատանքի թե-
րությունները գյուղում բացատրվում
են վո՛չ թե կոլտնտեսային առևտրով,
այլ նրա վրէջ ամեն ժամանակ ճիշտ
կիրառումով, նոր իրադրությունը հաշ-
վի առնելու անկարողութեամբ, իրենց
չարքերը նոր իրադրութեան համեմատ
վերակազմելու անկարողութեամբ, ի-
րադրություն, վոր ստեղծվեց հացի
կոլտնտեսային առևտուր հայտարարե-
լով:

2) Գյուղում կատարած մեր աշխա-
տանքի թերությունների յերկրորդ

պատճառն այն է, վոր մեր ընկերները տեղերում,—և վոչ միայն այդ ընկերները,—չհասկացան մեր աշխատանքի պայմանների փոփոխությունը գյուղում, վոր տեղի ունեցավ կոլտնտեսությունների տիրապետող դրություն հաստատման կապակցությամբ հիմնական հացահատիկային շրջաններում: Մենք բոլորս ուրախանում ենք այն բանի համար, վոր տնտեսություն կոլտնտեսային ձևը տիրապետող ձև դարձավ մեր հացահատիկային շրջաններում: Բայց վոչ բոլորն են հասկանում այն, վոր այդ հանդամանքը վո՛չ թե սլակասեցնում, այլ ավելացնում է մեր հոգսերն ու մեր պատասխանատվությունը գյուղատնտեսության զարգացման դործում: Շատերը կարծում են, թե քանի վոր ձեռք է բերված այս կամ այն շրջանում, այս կամ այն մարզում, կոլեկտիվացման, ասենք, 70 կամ 80%, ապա դրանով ամեն ինչ տրված է, և մենք կարող ենք դործն իրերի ընական ըն-

թացքին թողնել, դործը թողնել ինքնահոսի, կարծելով, թե կոլեկտիվացումն ինքն իր դործը կանի, ինքը կրարձրացնի գյուղատնտեսությունը: Բայց այդ խորը մոլորություն է, ընկերներ'ր: Իրոք, անցումը դեպի կոլեկտիվ տնտեսություն իրեն տնտեսություն գերակշռող ձև, վո՛չ թե նվազեցնում, այլ ավելացնում է մեր հոգսերը գյուղատնտեսության վերաբերմամբ, վո՛չ թե նվազեցնում, այլ ավելացնում է կոմունիստների ղեկավար դերը գյուղատնտեսության բարձրացման դործում: Այժմ ավելի քան յերբևիցե ինքնահոսը վտանգավոր է գյուղատնտեսության զարգացման դործի համար: Ինքնահոսն այժմ կարող է ամբողջ դործը կործանել:

Քանի դեռ գյուղում գերակշռում էր մենատնտեսատերը, կուսակցությունը կարող եր իր միջամտությունը գյուղատնտեսության զարգացման դործին սահմանափակել ողնություն, խորհրդի

կամ նախազգուշացման առանձին գործողութիւններով: Այն ժամանակ մենատնտեսան ինքը պետք է հող տաներ իր տնտեսութեան մասին, վերովհետեւ նա չէր կարող պատասխանատւութիւնն այդ տնտեսութեան համար ուրիշ մեկի վրա բարդել, մի տնտեսութիւն, վրո միմիայն նրա անձնական տնտեսութիւնն էր, և վոչ վոքի վրա չէր կարելի հույս դնել, բացի հենց իրենից: Այն ժամանակ մենատնտեսան ինքը պետք է հող տաներ ցանքի, բերքահաւաքի ու գյուղատնտեսական աշխատանքի առհասարակ բոլոր պրոցեսներէ մասին, յետեւ նա չէր ուզում առանց հացի մնալ և սովի գոհ դառնալ: Կոլեկտիվ տնտեսութեան անցնելու հետ գործն էյսպէս փոխվեց: Կոլտնտեսութիւնը միանձնյա տնտեսութիւն չէ: Կոլտնտեսականներն այժմ հենց այդպէս ելատում են. «Կոլտնտեսութիւնն իմն է և իմը չէ. նա իմն է, բայց դրա հետ միասնական նա պատկանում է իւրա-

նին, Ֆիլիպպին, Միխայիլին և կողտնտեսութեան մյուս անդամներին. կոլտնտեսութիւնն ընդհանուր է»: Հիմա նա, կոլտնտեսականը, յերեկվա մենատնտեսը և այսօրվա կոլեկտիվիստը, — հիմա նա կարող է պատասխանատւութիւնը բարդել և կարող է հույսը դնել կոլտնտեսութեան մյուս անդամներին վրա, դիտնալով, վրո կոլտնտեսութիւնը նրան առանց հացի չի թողնի: Այդ պատճառով նա, կոլտնտեսականը, ավելի քիչ հողներ ունի, քան թէ անհատական տնտեսութեան ժամանակ, վրովհետեւ ներկայումս տնտեսութեան վերաբերյալ հողներն ու պատասխանատւութիւնը բաշխված են բոլոր կոլտնտեսականներին միջև:

Իսկ ի՞նչ է հետեւում սրանից: Իսկ սրանից հետեւում է այն, վրո պատասխանատւութեան ծանրութեան կենտրոնը տնտեսութիւնը վարելու համար հիմա առանձին գյուղացիներից տեղափոխվել է կոլտնտեսութեան ղեկավարութեանը,

կոլտնտեսութեան ղեկավար կորիզին: Հիմա՝ դյուղացիները վո՛չ թե հենց իրենցից են սլահանջում հող տանել տնտեսութեան մասին և դորձերը բանական կերպով վարել, այլ կոլտնտեսութեան ղեկավարութեանց, կամ, ավելի ճիշտ, վոչ այնքան հենց իրենցից, վորքան կոլտնտեսութեան ղեկավարութեանց: Իսկ ի՞նչ է նշանակում այդ: Այդ նշանակում է, վոր կուսակցութեանը հիմա չի կարող այլևս սահմանափակել միջամտութեան առանձին դործողութեաններով դյուղատնտեսական դարգացման սլրոցերի մեջ: Նա հիմա պետք է իր ձեռքը վերցնի կոլտնտեսութեաններին ղեկավարութեանը, իր վրա վերցնի սլատասխանաւորութեան աշխատանքի համար և ավելի կոլտնտեսականներին՝ իրենց տնտեսութեանն առաջ տանելու գիտութեան ու տեխնիկայի տվյալներին հիման վրա:

Բայց այս՝ ամենը չէ: Կոլտնտեսութեանը խոշոր տնտեսութեան է: Բայց

խոշոր տնտեսութեանը չի կարելի առանց սլանի վարել: Հարյուրավոր, իսկ յերբեմն ել հազարավոր տնտեսութեաններ ընդգրկող խոշոր տնտեսութեան հողադործութեան մեջ կարելի չէ վարել միմիայն սլանային ղեկավարութեան կարգով: Առանց դրան՝ նա պետք է կործանվի ու քայքայվի: Ահա ձեզ կոլտնտեսակարգի ժամանակի ելի մի նոր սլաման, վերն արմատապես տարբերվում է մանր միանձնյա տնտեսութեան վարելու սլամաններից: Կարելի՞ չէ արդոք սլալիսի տնտեսութեան վարումը թողնել, այսպես ասած, իրերի բնական ընթացքին, ինքնահոսի: Պարզ է, վոր չի կարելի: Այդպիսի տնտեսութեան վարելու համար հարկավոր է կոլտնտեսութեանն սլահովել տարրական զբաղիտութեան ունեցող մարդկանց վորոշ միանմումով, վորոնք ընդունակ լինեն սլանաւորելու տնտեսութեանն ու կազմակերպլած ձեռով վարելու այն: Հասկանալի չէ, վոր ա-

հանց խորհրդային իշխանության սխա-
տեմատիկ միջամտության կոլտնտեսա-
յին շինարարության գործին, առանց
ներս սխտեմատիկ ողնության՝ այդպիսի
սխտնտեսություն կաբգի զնել անկա-
րելի յե :

Իսկ սրանից ի՞նչ է հետևում : Իսկ
սրանից հետևում է այն, վոր կոլտն-
տեսակարգը վո՛չ թե նվազեցնում, այլ
ավելացնում է կուսակցության ու կա-
ռավարության հոգսերն ու պատասխա-
նատվությունը գյուղատնտեսության
զարգացման վերաբերմամբ : Սրանից
հետևում է, վոր կուսակցությունը,
յեթե նա ուզում է ղեկավարել կոլտն-
տեսային շարժումը, պետք է մտնի
կոլտնտեսային կյանքի ու կոլտնտեսա-
յին ղեկավարման բոլոր մանրամասնու-
թյունների մեջ : Սրանից հետևում է,
վոր կուսակցությունը պետք է վո՛չ
թե նվազեցնի, այլ ավելացնի իր կա-
պերը կոլտնտեսությունների հետ, վոր
նա պետք է իմանա ամբողջ անցուղար-

ճը կոլտնտեսությունների մեջ, վոր-
պեսզի ժամանակին ողնության հասնի
և կանխի կոլտնտեսություններին
սպառնացող վտանգները :

Իսկ ի՞նչ ենք տեսնում իրականում :
Իրականում տեսնում ենք ամբողջ մի
շարք շրջանային ու մարզային կադա-
կերպությունների կտրվածությունը
կոլտնտեսությունների կյանքից, նրանց
սահանջներից : Նստած են մարդիկ
գրասենյակներում և ինքնագոհությամբ
գրիչ են ճռճռացնում, առանց նկատե-
լու, վոր կոլտնտեսությունների զար-
գացումն անցնում է բյուրոկրատական
գրասենյակների կողքից : Կոլտնտեսու-
թյուններից կտրված լինելն առանձին
ղեկներում մինչև այն տեղն եր հաս-
նում, վոր յերկրային կադակերպու-
թյունների անդամներից վո՛մանք իրենց
մոտ յերկրում յեղած կոլտնտեսու-
թյունների գործերի մասին իմանում է-
յին վո՛չ թե համապատասխան շրջա-
նային կադակերպություններից, այլ

ԿԻ—ի անդամներից Մոսկվայում: Սա-
ցավալի յե, բայց սա փաստ ե, ընկեր-
նե՛ր: Անհատական տնտեսությունից
կոլտնտեսություններին անցնելը պետք
ե հասցներ կոմունիստների ղեկավա-
րության ուժեղացմանը դյուղում: Իսկ
իրոք մի շարք դեպքերում այդ անցու-
մը հասցրեց այն բանին, վոր կոմու-
նիստները հանդստացան զափնիների
վրա, հաղթակելով (КОЗЫРЯЯ) կո-
լեկտիվացման բարձր տոկոսներով, և
գործը թողին ինքնահոսի, գործը թո-
ղին իրերի բնական ընթացքին: Կոլ-
տնտեսային տնտեսության պլանային
ղեկավարման պրոբլեմը պետք ե հասց-
ներ կոմունիստների ղեկավարության
ուժեղացմանը կոլտնտեսությունների
մեջ: Իսկ իրապես մի շարք դեպքերում
ստացվեց այն, վոր կոմունիստները
բացակա գտնվեցին, իսկ կոլտնտեսու-
թյուններում կարգադրում եյին նախ-
կին սպիտակ սպաները, նախկին
պետլուրականները և առհասարակ

բանվորների ու դյուղացիների թշնամի-
ները:

Այսպես ե դյուղում կատարած մեր
աշխատանքի թերությունների յերկրորդ
պատճառի բանը:

3) Գյուղում կատարած մեր աշխա-
տանքի թերությունների յերրորդ պատ-
ճառն այն ե, վոր մեր շատ ընկերներ
դերադնահատեցին կոլտնտեսություն-
ներն իրրե տնտեսության նոր ձև, դե-
րադնահատեցին ու սրբապատկերի վե-
րածեցին նրանց: Նրանք վճռեցին, թե
քանի վոր տրված են կոլտնտեսություն-
ներն իրրե տնտեսության սոցիալիստա-
կան ձև,—ապա զրանով արդեն տրված
ե ամեն ինչ, զրանով արդեն ապահով-
ված ե կոլտնտեսությունների գործի
ճիշտ վարումը, կոլտնտեսային տնտե-
սության ճիշտ պլանավորումը, կոլտըն-
տեսությունների փոխարկումը որինա-
կելի սոցիալիստական տնտեսություն-
ների: Նրանք չհասկացան, վոր կոլտըն-
տեսություններն իրենց կազմակերպա-

կան կառուցման իմաստով դեռևս թույլ են և կարիք են զգում կուսակցութեան կողմից լուրջ ոգնութեան, ինչպես նրանց ստուգված բոլեւիկյան կազմեր մատակարարելու իմաստով, այնպես եւ կոլտնտեսային գործերի ընթացիկ ղեկավարութեան իմաստով: Բայց այս՝ ամենը չէ, և մինչև անգամ գլխավորը չէ: Այստեղ գլխավոր թերութիւնն այն է, վոր մեր շատ ընկերներ դերահաստեցին հենց բուն կոլտնտեսութիւնների ուժերն ու հնարավորութիւններն, իբրև գյուղատնտեսութեան կազմակերպման նոր ձևի: Նրանք Հասկացան այն, վոր կոլտնտեսութիւնն ինքնըստինքյան, չնայած վոր նա տնտեսութեան սոցիալիստական ձև է հանդիսանում, — դեռ ամենևին եւ ապահովված չէ ամեն տեսակ վտանգներից և կոլտնտեսութիւնների ղեկավարութեան մեջ ամեն տեսակ հակահեղափոխական տարրերի ներթափանցումից, ապահովված չէ այն բանից, վոր վորոշ պայ-

մաններում կոլտնտեսութիւնները կարող են հակախորհրդային տարրերի կողմից իրենց նպատակներէ համար ոգտադործվել:

Կոլտնտեսութիւնը տնտեսական կազմակերպութեան սոցիալիստական ձևն է այնպես, ինչպես խորհուրդները քաղաքական կազմակերպութեան սոցիալիստական ձևն են հանդիսանում: Ինչպես կոլտնտեսութիւնները, այնպես եւ խորհուրդները հանդիսանում են մեր հեղափոխութեան ամենամեծ նվաճումը, բանվոր դասակարգի ամենամեծ նվաճումը: Բայց կոլտնտեսութիւններն ու խորհուրդները միմիայն կազմակերպութեան ձև են, ճիշտ է, սոցիալիստական ձև, բայց այնուամենայնիւ կազմակերպութեան ձև: Ամեն ինչ կախված է նրանից, թէ ինչպիսի բովանդակութիւն կընձի այդ ձևի մեջ: Մենք զեպքեր գիտենք, յերբ բանվորների ու ղինվորների պատգամավորների խորհուրդները վորոշ ժամանակ աջակցում եյին հա-

կահագաւորութեանը հեղափոխութեան
դեմ: Այդպէս եր բանը մեզ մոտ,
ԽՍՀՄ մեջ, որինակ, 1917 թվի հուլի-
սին, յերբ մենչեիկներն ու ես-երներն
եյին ղեկավարում խորհուրդները, և
խորհուրդները պաշտպանում եյին հա-
կահագաւորութեանը հեղափոխութեան
դեմ: Այդպէս եր բանը Գերմանիայում
1918 թվականի վերջին, յերբ սոցիալ-
դեմոկրատներն եյին ղեկավարում խոր-
հուրդները և յերբ նրանք պաշտպանում
եյին հակահեղափոխութեանը հեղափո-
խութեան դեմ: Հետեաբար, բանը մի-
այն խորհուրդները չեն, իրրե կազմա-
կերպութեան ձև, թեպէտ այդ ձևն
ինքն ամենամեծ հեղափոխական նվա-
ճում ե: Բանն, ամենից առաջ, խոր-
հուրդների աշխատանքի բովանդակու-
թեանն է, բանը խորհուրդների աշխա-
տանքի բնույթն է, բանն այն է, թե
հատկապէս ով ե ղեկավարում խոր-
հուրդները, — հեղափոխականները, թե
հակահեղափոխականները: Սրանով ևլ,

իսկապէս, բացատրվում ե այն
փաստը, վոր հակահեղափոխականները
միշտ ևլ խորհուրդները դեմ չեն առ-
տահայտվում: Հայտնի յէ, որինակ,
վոր ռուսական հակահեղափոխութեան
պարագլուխ Միլյուկովը Կրոնշտադտի
սպստամբութեան ժամանակ արտա-
հայտվում եր խորհուրդների ոգտին,
բայց առանց կոմունիստների: «Խոր-
հուրդներ առանց կոմունիստների» — ահա
թե այն ժամանակ վորն եր ռուսական
հակահեղափոխութեան պարագլուխ Մի-
լյուկովի լողունը: Հակահեղափոխա-
կանները հասկացան, վոր բանը միայն
իրենք խորհուրդները չեն, այլ ամենից
առաջ այն, թե ով կղեկավարի այդ
խորհուրդները:

Միևնույնը պետք ե ասել կոլտնտե-
սութեանների մասին: Կոլտնտեսու-
թեաններն, իրրե տնտեսութեան կազ-
մակերպութեան սոցիալիստական ձև,
կարող են տնտեսական շինարարութեան
հրաշքներ ցույց տալ, յեթե նրանց

գլուխ են կանչնաժ իսկական հեղափոխականներ, բուլճարիկներ, կոմունիստներ: Յեւ ընդհակառակը, կոլտնտեսությունները կարող են վորոչ ժամանակով ամեն տեսակ հակահեղափոխական դործողությունների քողարկման փոխարկվել, յեթե կոլտնտեսություններում կարգադրողները լինեն ես-երներն ու մենչևիկները, պետլուրական սպաներն ու այլ սպիտակ-դվարդիականները, նախկին ղեներիկյաններն ու կոլչակյանները: Ընդամին պետք է նկատի ունենալ, վոր կոլտնտեսություններն իրրե կազմակերպության ձև վո'չ միայն ապահովված չեն հակախորհրդային տարրերի ներթափանցումից, այլ առաջին շրջանում նույնիսկ վորոչ հարմարություններ են ներկայացնում՝ հակահեղափոխականների կողմից ժամանակավոր կերպով ոգտադործվելու համար: Քանի ղեռ գլուղացիներն անհատական տնտեսություն եյին վարումներանք ցանոլցրիվ եյին և բաժանված

միմյանցից, դրա համար էլ հակախորհրդային տարրերի հակահեղափոխական վոտնձգությունները գլուղացիական միջավայրում մեծ եֆֆեկտ առաջացնել չեյին կարող: Բոլորովին այլ պատկեր է ստացվում այն ժամանակ, յերր գլուղացիները կոլտնտեսային տնտեսության են անցնում: Այստեղ գլուղացիներն ի դեմս կոլտնտեսությունների արդեն ունեն մասսայական կազմակերպության պատրաստի ձև: Այդ պատճառով հակախորհրդային տարրերի ներթափանցումը կոլտնտեսությունների մեջ և նրանց հակախորհրդային դործունեյությունը կարող են շատ ավելի մեծ եֆֆեկտ առաջացնել: Պետք է կարծել, վոր հակախորհրդային տարրերն այս ամենը հաշվի յեն առնում: Հայտնի յե, վոր հակահեղափոխականների մի մասը, որինակ, Հյուսիսային Կովկասում, ինքն է ջանում կոլտնտեսությունների նման մի բան ստեղծել, ոգտադործելով նրանք իրրե իրենց

ընդհատակյա կաղմակերպությունների
լեզու քողարկում: Հայտնի յե նմանա-
պես, վոր հակախորհրդային տարրերը
մի շարք շրջաններում, վորտեղ նրանք
դեռ մերկացված ու ջախջախված
չեն,—սիրով են մտնում կոլտնտեսու-
թյունները, մինչև անգամ դավաբանում
են կոլտնտեսությունները նրա համար,
վորպեսզի կոլտնտեսությունների ներ-
սում հակահեղափոխական աշխատանքի
բներ ստեղծեն: Հայտնի յե նույնպես,
վոր հակախորհրդային տարրերի մի
մասն ինքն ե հիմա կոլտնտեսություն-
ների ոգտին արտահայտվում, բայց այն
պայմանով, վոր կոլտնտեսություննե-
րում կոմունիստներ չլինեն: «Կոլտնտե-
սություններ առանց կոմունիստների»—
ահա թե ինչ լողունդ ե հասունացվում
այժմ հակախորհրդային տարրերի մեջ:
Հետևաբար, բանը միայն կոլտնտեսու-
թյուններն իրենք չեն, իրրե կաղմա-
կերպության սոցիալիստական ձև, այլ
բանն ամենից առաջ այն ե, թե ինչ

բովանդակություն ե լցվում այդ ձևի
մեջ,—բանն ամենից առաջ այն ե, թե
ով ե կանգնած կոլտնտեսությունների
զլուխ ե ով ե ղեկավարում կոլտնտե-
սությունները:

Ինչինիզմի տեսակետից՝ կոլտնտեսու-
թյուններն, ինչպես ե խորհուրդները,
վերցրած իրրե կաղմակերպության
ձև, ղենք են ե միմիայն ղենք: Այդ
ղենքը վորոչ պայմաններում կարելի յե
ուղղել հեղափոխության դեմ: Այն կա-
րելի յե ուղղել հակահեղափոխության
դեմ: Այն կարող ե ծառայել բանվոր
դասակարգին ու գյուղացիությանը:
Այն կարող ե վորոչ պայմաններում
ծառայել բանվոր դասակարգի ու գյու-
ղացիության թշնամիներին: Ամբողջ
բանն այն ե, թե ում ձեռքում ե
դանվում այդ ղենքը ե ում դեմ ե ուղ-
ղվելու այն:

Այս բանն սկսում են հասկանալ,
դասակարգային բնազդից մղված, բան-

ժանիքներով, հաստ վզով, դանակը
ձեռին: Վորոնում են կուլակին այն-
պես, ինչպես մենք ճանաչում ենք նրան
սլակատներին: Բայց այդպիսի կու-
լակներ վաղուց արդեն չկան մակե-
րեռւթի վրա: Այժմյան կուլակներն ու
յենթակուլակները, այժմյան հակախոր-
հըրդային տարբերը դուրսում—գրանջ
մեծ մասամբ «հանդարտ», «քաղցրիկ»,
գրեթե «սուրբ» մարդիկ են: Հարկա-
վոր չե կոլտնտեսությունից հեռու վո-
րոնեւ նրանց: Նրանք նստած են հենց
կոլտնտեսության մեջ և այնտեղ մա-
ռանապետներ, տնտմասվարներ, հաշ-
վետարներ, քարտուղարներ և այլ
պաշտոններ են վարում: Նրանք յերբեք
չեն ասի—«կորչեն կոլտնտեսություն-
ները»: Նրանք «կողմնակից են» կոլ-
տնտեսություններին: Բայց նրանք
կոլտնտեսություններում այնպիսի սա-
բոտաժային ու վնասարարական աշխա-
տանք են կատարում, վոր կոլտնտեսու-
թյուններին այդ եժան չի նստի:

նրանք յերբեք չեն ասի—«կորչեն հացա-
մթերումները»: Նրանք «կողմնակից
են» հացամթերումներին: Նրանք «մի-
այն» դեմագոգիս յեն անում ու պա-
հանջում են, վոր կոլտնտեսությունը
կենդանաբուծության համար յերեք
անգամ ավելի մեծ չափով ֆոնդ կազ-
մի, քան այդ պահանջվում ե դործի
համար, վոր կոլտնտեսությունը յերեք
անգամ ավելի մեծ չափով ապահովա-
դրական ֆոնդ կազմի, քան այդ պա-
հանջվում ե դործի համար, վոր կոլ-
տնտեսությունը հանրային սնդի հա-
մար որական Գ-ից մինչև 10 ֆունտ
հաց բաց թողնի ամեն մի աշխատողին
և այլն: Հասկանալի յե, վոր այսպի-
սի «ֆոնդերից» ու հանրային սնդի
համար տացքերից հետո, այսպիսի
խարբրայական դեմագոգիայից հետո՝
կոլտնտեսության տնտեսական զորու-
թյունը պետք ե ջլատվի, և հացամթե-
րումների համար տեղ չի մնում:

Այդպիսի ճարպիկ թշնամուն նշմա-

չեն կարող լինել բնության մեջ: «Զե-
ղոք» կոլտնտեսությունները—դա այն-
պիսի մարդկանց ֆանտազիան է, վո-
րոնց աչքեր են տրված նրա համար,
վորպեսզի վոչինչ չտեսնեն: Այնպիսի
սուր դասակարգային կովի ժամանակ,
վորպիսին գոյություն ունի այժմ մեզ
մոտ իորհրդային յերկրում, «չեզոք»
կոլտնտեսությունների համար տեղ չի
մնում. այդպիսի իրադրության ժամա-
նակ կոլտնտեսությունները կարող են
կա՛մ բոլջներիկյան լինել, կա՛մ հակա-
խորհրդային: Յեւ յեթե մենք չենք
դեկավարում այս կամ այն կոլտնտե-
սություններում, ապա այդ նշանակում
է, վոր հակախորհրդային յարրերն են
դեկավարում նրանց: Սրա մասին չ'ոչ
մի տարակույս լինել չի կարող:

5) Վերջապես, գյուղում կոտորած
մեր աշխատանքի թերությունների մի
պատճառ էս: Դա, այդ պատ-
ճառը, կոմունիստների դերի ու պա-
տասխանատվության թերազնահատումն

է կոլտնտեսային շինարարության
գործում, կոմունիստների դերի ու
պատասխանատվության թերազնահա-
տումը՝ հացածթերումների գործում:
Խոսելով հացածթերումների դժվարու-
թյունների մասին՝ կոմունիստները սո-
վորարար պատասխանատվությունը գը-
ցում են գյուղացիների վրա, պնդելով,
թե ամեն բանում մեղավորը գյուղացի-
ներն են: Բայց այդ միանշամայն սխալ
է և անպայման անարդարացի: Գյուղ-
ացիներն այստեղ գործ չունեն: Յեթե
խոսքը վերաբերում է պատասխանա-
տվությանն ու մեղավորությանը, ա-
պա պատասխանատվությունն ամբող-
ջությամբ ու լիովին ընկնում է կոմուն-
իստների վրա, իսկ այստեղ ամեն
բանում մեղավոր ենք—միմյան մենք,
կոմունիստներս:

Աշխարհում չկա և չի յեղել այնպիսի
հզոր ու հեղինակավոր իշխանություն,
ինչպիսին է մեր, իորհրդային իշխա-
նությունը: Աշխարհում չկա և չի յե-

դեւ այնպիսի հզոր ու հեղինակաւոր կուսակցութիւն, ինչպիսին ե մեր, կոմունիստական կուսակցութիւնը: Վոչ վոք չի խանդարում և չի կարող խանդարել մեզ կոլտնտեսութիւնների գործըն աշխատեալարել, ինչպես այդ պահանջում են կոլտնտեսութիւնների շահերը, պետութեան շահերը: Յեւ յետե մեզ վոչ-միշտ ե հաջողութեմ կոլտնտեսութիւնների գործն աշխատեալարել, ինչպես այդ պահանջում ե լենինիզմը, յետե մենք հաճախ մի շարք կոպիտ, աններելի սխալներ ենք թույլ տալիս, ասենք, հացամթերումների դժով, ապա այս բանում մեղաւոր ենք մենք, և միմիայն մենք:

Մենք ենք մեղաւոր այն բանում, վոր չնշարեցինք հացի կոլտնտեսային առևտրի բացառական կողմերը և մի շարք ամենակոպիտ սխալներ թույլ տալինք: Մենք ենք մեղաւոր այն բանում, վոր մեր կազմակերպութիւնների մի ամբողջ շարք կարմեց կոլ-

տնտեսութիւններից, հանդատաջալ դաւինների վրա և անձնատուր յեղալինքնահոսի տարերքին: Մենք ենք մեղաւոր այն բանում, վոր մեր ընկերներն մի ամբողջ շարք դեռևս դերագնահատում ե կոլտնտեսութիւններն իրրե մասսայական կազմակերպութեան ձև, չհասկանալով, վոր բանը վոչ այնքան բուն ձևն ե, վորքան այն, վոր ինքներս մեզ վրա վերցնենք կոլտնտեսութիւնների ղեկավարութիւնը և դուրս մղենք կոլտնտեսութիւնների ղեկավարութիւնից հակախորհրդային տարերքին: Մենք ենք մեղաւոր այն բանում, վոր չնշարեցինք նոր իրադրութիւնը և մեզ համար չսարգեցինք նոր տակտիկան դասակարգային թշնամու, վոր դործում եր դանդաղ խրամահատութեամբ:

Հարց ե առաջ դալիս, ի՞նչ գործունեն այստեղ դուրաջները:

Յես դիտեմ կոլտնտեսութիւնների ամբողջ խմբեր, վորոնք զարգանում ու

բարեգալանում են, ճշտապահորեն կատարում պետութիւնն առաջադրանքներն ու որեցոր ամբանում են անտեսական տեսակետից: Մյուս կողմից, յետ վերանայնալ աշխարհի կոլտնտեսութիւններն՝ նախորդ կոլտնտեսութիւններին հարեան, վորոնք, չնայած նրանց հետունեցած միատեսակ բերքին ու միատեսակ որդեկալի պայմաններին, — հյուծվում են ու քայքայվում: Ի՞նչն է պատճառը: Պատճառն աշխատելու է, վոր կոլտնտեսութիւններն առաջին խումբը ղեկավարում են իսկական կոմունիստներ, իսկ յերկրորդ խումբը ղեկավարում են զլխարկներ, ճիշտ է՝ կուսակցական տոմսը զբաղանում, բայց աշխուժանայնիւ զլխարկներ:

Հարց է առաջ գալիս, ի՞նչ գործունեն աշատեղ գյուղացիները:

Կոմունիստներն զերի ու պատասխանատուութիւնն թերազնահատութիւնն հետեանքն աշխատելու է, վոր գյուղում կատարած մէք աշխատանքի թերութիւններն

պատճառը հաճախ վորոնում են վոր աշխտեղ, վորտեղ պետք է վորոնել, և այդ պատճառով էլ թերութիւնները մնում են չվերացված:

Վո՛չ թե գյուղացիների մեջ պետք է վորոնել հացամթերութիւնների գծավարութիւնների պատճառը, այլ հենց մեր մեջ, մեր սեփական շարքերում: Վորովհետեւ մեք ենք կանգնած իշխանութիւնն զլուս, մեր տրամադրութիւնն տակ են պետութիւնն միջոցները, մեք ենք կոչված ղեկավարելու կոլտնտեսութիւնները և մեք պետք է կրենք լիակատար պատասխանատուութիւնը գյուղում կատարվող աշխատանքի համար:

Սրանք են գյուղում կատարած մեր աշխատանքի թերութիւնները վորոչող զլխավոր պատճառները:

Կարելի է կարծել, վոր յետ հաւանաւոր մոռալ պատկեր նկարեցի, վոր մեզ մոտ ամբողջ աշխատանքը գյու-

023

Հայ. թարգմ. լամբ. Բ. Մարտիրոսյան
Տեխն. լամբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբազրիչ Հ. Մանվելյան
Կոնտրոլ սրբազրիչ Լ. Աբովյան

Գլավլիտի լիազոր № Կ—3268,

Հրատ. № 546

Պատվեր № 41, Տիրաժ 5.000

Հանձնված է արտադր. 3/III 1938 թ.

Ստորագրված է տպ. 26/III 1938 թ.

Գինը 25 Լ., կազմը 1 ո.

Պետհրատ—Կուսակցական-քաղաքական
գրականության բաժնի տպարան,
Յերեան, Ալավերդյան № 65:

ՀՀ Ազգային գրադարան

ML0179098

